

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

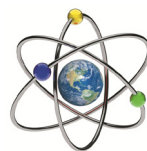
№1
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 612 sahifa,
5-yanvar, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalar tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta’limi” jurnali O‘zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo‘yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo‘yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta’limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo‘yicha
ro‘yxatdan o‘tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Talabalarda tolerantlikni shakllantirish zarurati va samaradorligi.....	28
Bafayev Muxiddin Muxammadovich	
Muhandislik grafikasi bo'yicha raqamli kompetensiyalarni shakllantirishda grafik dasturlardan foydalanish metodikasini yaratish	34
Axmatova Asila Akmaljon qizi	
Investigation on the Efficacy of Pedagogical Approaches in Virtual Learning	37
Burkhonova Zarafuz Qobilovna, Makhmudov Shaxboz Muzzafarovich	
The Role of Input And Interaction in Second Language Acquisition.....	40
Dilorom Poyonova	
Muhandislik yo'nalishida kartografiya fanini integratsiyalashgan holda o'qitish	45
Kazakbayeva Muxabbat Turabayevna	
Incorporation of Moocs Into the Digital Educational Framework for the Development of Professional Speech Culture.....	49
Kudrat-Zoda Kamola Alisherovna	
Pedagogical Strategies for Enhancing Students' Creative Thinking Throughout the Learning Process	52
Makhmudova Ugliy Baxtiyarovna	
Kognitiv yondashuv asosida bo'lajak o'qituvchilarning media savodxonligini rivojlantirish	57
Mirzayeva Mayramxon Zaynobiddinovna	
Transformatsion yondashuv asosida bo'lajak o'qituvchilarning sun'iy intellekt savodxonligini rivojlantirish.....	61
Mirzayeva Ziyoda Uktamjonovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalarni tanqidiy fikrlashga o'rgatish	65
Qurbonboyeva Gulnoza Mahmud qizi	
An Online Service that Integrates Up-To-Date Content From Well-Known Mooc Platforms	68
Rakhimberdiyev Rustam Abdunasirovich, Abdurahmonova Osiyo Jahongirovna	
The Fourth Phase of Distance Education: Integrated Technologies and Moocs	71
Rahimberdiyev Rustam Abdunasirovich, TaranenkoTatyana Viktorovna	
Gamifikatsiya orqali iqtidorli o'quvchilarning o'quv motivatsiyasini oshirish	74
Rustamova Manzura Mirkamolovna, Xaytbayeva Malika Qobil qizi	
Boshlang'ich ta'lim fanlarini didaktik o'yinlar orqali tushuntirish	77
Rustamova Manzura Mirkamolovna, Shomaxsudova Diyora Dilshod qizi	
O'smirlar orasida alkogolizm, giyohvandlik va toksikomaniya profilaktikasi	80
Sh. F. Mustafayeva	
Educational Physics Experiments: Methods and Didactic Strategies for Developing Critical Thinking in Students	85
Turayev Alimjan Bahriddinovich	
The Problems of Remote Learning Technology and Global Trends in University Education Development.....	88
Tursunov Begzod Sherzodovich, Shukurova Madina	
A Case Study of Humanities Disciplines Using Massive Open Online Courses as a Resource for Blended Learning	91
Tursunov Begzod Sherzodovich, Eshkabilov Kodirali Davlatmuratovich	
Modern Education and Training Practices for Future Dentists	94
Turumova Marjona Bahodirovna	
Kommunikativ yondashuv asosida nutqiy kompetensiyani shakllantirish.....	98
Tuxtayeva Mehriyo Shavkatovna	

Maktabgacha ta'lim jarayonida mutaxassislik fanlarini o'qitishda zamonaviy pedagogik yondashuvlar: amaliy muammolar va ularning innovatsion yechimlari	102
<i>Xabibulayeva Shaxrizoda O'ktam qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim yo'nalishi talabalarda nutq o'stirish darslari orqali Soft Skills ko'nikmalarini rivojlantirishning nazariy pedagogik psixologik asoslari	106
<i>Xoldarova Mubina Qudratbek qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida rivojlantiruvchi muhit va uning turlari	110
<i>Xolmirzayeva O'g'iloy Murotali qizi</i>	
Развитие компетенций студентов-биологов в изучении языков	114
<i>Абдуллаева Нигора Курбановна</i>	
Формирование интереса и повышение эффективности школьного урока физической культуры	118
<i>Мукимов Олим Эргашевич</i>	
Incorporation of Massive Open Online Courses Into the Higher Education Framework	122
<i>Rakhimberdiyev Rustam Abdunasirovich, Nasrullayev Javlonbek Tal'atjonovich</i>	
Совершенствование инновационной методики социально-педагогической деятельности будущих педагогов в полилингвальной среде с использованием искусственного интеллекта	125
<i>Хужаниязова Гузаль Юлдашевна</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kreativ faoliyatini xalq og'zaki ijodi asosida rivojlantirish	130
<i>Abduraximova Muxabbat Allayevna</i>	
Boshlang'ich sinf matematika darslarida o'rganiladigan nostandart masalalar	133
<i>Karimova Kunduz Ruzibayevna, Yo'ldosheva Tojigul Ulug'bek qizi</i>	
Video-marketingning iste'molchilar jalb qilinishiga ta'siri: Tiktok va Youtube misolida.....	138
<i>Rustamova Ma'mura Asqar qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning kognitiv jarayonlarini diagnostika qilish	141
<i>Shorustamboyeva Shahnoza Ulug'bekovna</i>	
The use of Visualization Technology as a New Trend in Teaching the English Language	144
<i>Tursunoy Ortiqova</i>	
Didaktik drama asosida kasbiy kompetensiyalarni shakllantirishda narrativ yondashuvning asosiy tushunchalari tahlili	149
<i>Xolbayeva Dildora Azizovna, Sadiyeva Shaxnoza Xusanovna</i>	
Tibbiyot oliy ta'lim muassasalarida biokimyo fanini o'qitishda work-based learning metodikasini qo'llash ..	153
<i>Mamadaliyeva Zarina Raxmat qizi</i>	
Bo'lajak shifokorlarni tibbiy amaliyotga tayyorlash metodikasini takomillashtirish.....	156
<i>Murtazayeva Nasiba Komiljonovna</i>	
Autizm spektri buzilishi bo'lgan bolalar uchun inklyuziv ta'limni tashkil etish	159
<i>Xusnidinova Saodat</i>	
Muloqot madaniyati asosida liderlik fazilatlarini shakllantirishning samarali usullari	163
<i>Djumayeva Dildora Isroilovna</i>	
Integrating Quizlet, Kahoot, and Padlet Into Vocabulary Instruction: An Experimental Study With Undergraduate Philology Students.....	167
<i>Inoyatova Umida Boxadir qizi</i>	
Advantages and Disadvantages of Teaching Students Via Competent Based Approach in Order to Improve Their Listening and Speaking in Finland	171
<i>Abdukhakimova Kamola Akmalovna, Rahmatova Mohijahon Ahmad qizi</i>	
Kimyo ta'limida iqlim o'zgarishlariga oid ilmiy ma'lumotlar asosida qaror qabul qilish kompetensiyasini rivojlantirish	175
<i>Akbarova Saidaxon Rustamovna</i>	
Tibbiyot oliy ta'limida pediatriya talabalari klinik fikrlashini rivojlantirishda muammoli ta'lim metodlarining roli.....	180
<i>Atadjanova Shaira Xalilovna, Umardulov Muxtorali Islomkulovich</i>	

Individual ta'lim muhiti asosida bo'lajak maktabgacha ta'lim tarbiyachilarini kasbiy-metodik tayyorlashni takomillashtirish.....	185
<i>Azamatova Dildora Shuxrat qizi</i>	
Boshlang'ich ta'lim-tarbiya tizimida raqamli ta'limni joriy etishning innovatsion yondashuvlari va samaradorlik omili.....	189
<i>Babayeva Dilnoz Xaydarovna</i>	
O'qish savodxonligini oshirishda xalqaro tadqiqotlarning o'rni (PISA va PIRLS)	192
<i>Barakayeva Shahnoza Fazliddin qizi</i>	
Yosh rahbarlarda boshqaruv stressining namoyon bo'lishi va boshqaruv faoliyatiga moslashuv muammolari: ta'lim tizimi sharoitida psixologik holat tahlili.....	195
<i>Djavgarova Dilfuza Shuxrat qizi</i>	
Sun'iy intellekt va katta ma'lumotlardan foydalanish asosida oliy ta'lim muassasalarida boshqaruv samaradorligini oshirish strategiyalari.....	199
<i>Duvlayeva Nozigul Xolmuxammad qizi</i>	
Enhancing English Learners' Pronunciation Through AI-Based Language Applications.....	203
<i>Egamova Munisa Khakim kizi</i>	
Maktab ta'lim tizimining dars jarayonlarida elektron qo'llanmalardan samarali foydalanish.....	208
<i>Kodirov Akbar Shuxratovich</i>	
Improving the Methodology of Teaching Biochemistry in Medical Higher Education Institutions Through Virtual Laboratory Tools	213
<i>Mamadaliyeva Zarina Rakhmat kizi</i>	
O'smirlarda kommunikativ tolerantlik muammosining nazariy-metodologik asoslari.....	218
<i>Mirsidikova Aziza Mirvohidovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining sog'lom turmush tarzini tashkil etishning nazariy asoslari	221
<i>Muxtorova Xusnidaxon Abdug'oprovna</i>	
Improving the Theoretical and Methodological Foundations for Integrating Generative Artificial Intelligence Technologies Into English Language Teaching in Higher Education	226
<i>Nigmatova Nozimakhon Ulugbek kizi</i>	
Maktabgacha ta'lim va oila hamkorligi: zamonaviy yondashuvlar va ilmiy asoslar.....	229
<i>Omondavlatova Diyora Otabekovna</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida iqtidorli talabalarning ilmiy va ijodiy kompetensiyalarini aniqlashga yo'naltirilgan axborot tizimini yaratish	233
<i>Ovxunov Iqboljon Abdunabiyevich, Ro'zimatova Saidaxon Abdivoxid qizi</i>	
O'quvchilarni o'zbek xalq og'zaki ijodi namunalari vositasida vatanparvarlik ruhida tarbiyalash pedagogik muammo sifatida.....	237
<i>Qodirqulov Nodirbek Hamroqul o'g'li</i>	
Oliy ta'lim tizimida talaba-qizlarning kasbiy, madaniy va kommunikativ faoliyatlarini samarali tashkil etish	242
<i>Qurbonova G. M.</i>	
Kasbiy tayyorgarlik jarayonida refleksiv yondashuvning metodologik asoslari	245
<i>Raxmatova Shaxnoza Oybek qizi</i>	
Inkluziv ta'limda pedagogik diagnostika: maxsus ehtiyojli o'quvchilarning o'quv yutuqlarini baholash	248
<i>Norqobilova Rayxona Davlatovna</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti tarbiyachilarining umummadaniy kompetensiyalarini rivojlantirish texnologiyalari.....	252
<i>Saidova Nigora Olimovna, Jo'rayeva Nilufar Rustamjon qizi</i>	
Pedagogical Strategies for Enhancing Students' Creative Thinking Throughout the Learning Process	254
<i>Shaymatova Aziza</i>	
Dasturiy-metodik majmuani ishlab chiqish bosqichlari hamda pedagogik talablar.....	259
<i>Soliyeva Gavharoy Yodgorjon qizi</i>	
Nutq kamchiliklarini bartaraf etishda maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalarda pedagogik metod va o'yinlarning samaradorligi	265
<i>Suyarova Orzigul Sodiq qizi</i>	

Yoshlarni nikohga tayyorlashda shaxsiy omillar va psixologik yetuklik.....	269
To'xtamatova Nargizaxon Abdullayevna, Buranova Sevara Sa'dullayevna	
O'zbekiston umumiy o'rta ta'lim tizimida rahbarlarning liderlik kompetensiyalarining hozirgi holatini diagnostika qilish	273
Taylakova Dilnoza Norbekovna, Latifova Mavjuda Xurramovna	
Ta'limga o'qib tushinishni sun'iy intellekt bilan integratsiya qilish imkoniyatlari va pedagogik strategiyalari.....	276
Umarov Bahrom Norboyevich	
Talabalar mobilligi jarayonida pedagogik qo'llab-quvvatlash mexanizmlari.....	281
Xabibullayev Alimardon Xidoyatillayevich	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarni tayyorlashda kompetensiyaviy yondashuvning roli va ahamiyati.....	286
Yo'ldosheva Iqbol Bekbo'lsin qizi	
Boshlang'ich sinflarda chet tilini o'rganishning ahamiyati va undagi zamonaviy yondashuvlar	289
Yoqubjonova Mohlaroyim Abdumalik qizi	
O'smir shaxsida refleksiyani shakllanishida ota-ona munosabatlarning ta'siri	292
Yulchiboyeva Dilfuza Ergashevna	
Boshlang'ich ta'limda geymifikatsiya orqali til kompetentligini rivojlantirish.....	297
Zokirova Sohba Muxtoraliyevna, Nurmuhamedova Dilshoda Zaynobiddin qizi	
Профессиональная этика педагога высшего учебного заведения	302
Журабекова Хабиба Мадаминовна	
Ortodontiyada mioterapiya: miogimnastik dentoalveolyar apparatlarni qo'llashning taqqoslama tavsifi	305
Tursunov Begzod Sherzodovich, Sayfulayeva Aziza Anvarovna	
Музейная педагогика на уроках воспитания в средней школе: методика включения музейных практик в процесс обучения и воспитания подростков	308
Умрихина Виктория Игоревна	
21St Century Dental Innovation Technologies: An Overview	314
Khojimurodov Burkhon Ravshanovich	
Цели и задачи педагогических систем, основанных на конструктивизме в общеобразовательных школах	317
Шарипова Шахноза Шавкат кизи	
Способы повышения мотивации учащихся при изучении русского языка.....	321
Эшонкулов Хамрокул Маматкулович	
Yosh sportchilarda jismoniy tayyorgarlikni rivojlantirishda funksional mashqlarning ahamiyati.....	326
Aminov Botir Umidovich	
Nutqiy faoliyatda fikr va til tizimlari.....	330
Axmedova Muyassar Xadimatovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalarga xorijiy tilni o'rgatish psixologiyasi	333
Axmedova Muyassar Xadimatovna, Halimova Gulasal Xamroqulovna	
10–12 yoshli tennischilarda texnik tayyorgarlik samaradorligini oshirish uslubiyati	336
Axmedova Nafisa Isaxodjayevna	
Bo'lajak pedagoglarda hayotiy ko'nikmalarini shakllantirish masalalarining ilmiy tadqiqi.....	340
Axunbabayeva Shaxnoza Shuxratovna	
Musobaqa oldi bosqichida tennischilarning maxsus jismoniy sifatlarini kompleks mashqlar yordamida rivojlantirish uslubiyati.....	345
Azamatov Abdullo Isaxo'ja o'g'li	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda tadqiqotchilik faoliyatini rivojlantirishda zamonaviy yondashuv	349
Choriyeva Durdona Anvarovna, Po'latova Mahfuza To'liqin qizi	
Xorij olimlari tadqiqotlarida mustaqillik sifatini rivojlantirishga oid yondashuvlar	354
D. A. Saliyeva	
Milliy adabiyot namunalari yordamida talabalar tanqidiy tafakkurini rivojlantirishning didaktik imkoniyatlari	358
Erallyeva Dilnoza Oybek qizi	

Oliy ta'lim tizimida tyutorlik institutini rivojlantirishning dolzarb masalalari	362
<i>Kandaxarov Zafar Ishratovich, Tajibayeva Komila Taxirjonovna</i>	
Integrating Communicative and Task-Based Approaches in English Language Teaching Within a Learner-Centered Framework	366
<i>Madinabonu Farkhodova</i>	
Kichik maktab yoshidagi o'quvchilarda ijobiy munosabatlarni shakllantirish usullarining ijtimoiy-psixologik xususiyatlari	370
<i>Mirsaitova Guzal Baxodirovna</i>	
Ta'limda sun'iy intellektdan foydalanish imkoniyatlari	373
<i>Mamatova Dilnoza Bekpo'latovna</i>	
7-sinf biologiya kursini o'qitishda o'quvchilarning metodologik savodxonligini shakllantirish	377
<i>Mirzayeva Nigoraxon Ibrohimjon qizi, Azimov Bekjon Ibrohimjon o'g'li</i>	
10–12 yoshli belbog'li kurashchilarini o'quv-mashg'ulot jarayonida koordinatsion qobiliyatlarni takomillashtirish	380
<i>Mirzoqulov Sh. A.</i>	
Pedagog xodimlarning malaka-mahoratini oshirish – samaradorlik omili	384
<i>Musurmonova Mariya Burxonovna</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti va oila hamkorligini tizimli yondashuv asosida boshqarishning pedagogik mexanizmlari	387
<i>Muxamatova Gulmira Erkinjon qizi</i>	
Zamonaviy o'zbek tilida so'z tartibi va sintaksis xususiyatlari	392
<i>Narimova Gulnora Abdumannonova</i>	
Ilmiy va innovatsion boshqaruv yondashuvlari orqali o'quv jarayoni samaradorligini oshirish texnologiyalari	396
<i>Norbo'tayev Baxtiyor Abduraximovich</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida algebraik fikrlashni rivojlantirishda mental arifmetikaning o'rni va roli	400
<i>Nurillayev Samad Safarovich, Qodirova Nilufar</i>	
Bolalarning sportga oid ta'lim-tarbiya madaniyatini shakllantirish omillari va yo'nalishlari	405
<i>Ochilov Jonibek Abdo'xomid o'g'li, Rishad Badayev</i>	
Raqamli ta'lim jarayonida pedagoglarning AKT va media savodxonligini oshirish bo'yicha samarali metodik yondashuvlar	408
<i>Rashidov Sherzod Abdirayimovich</i>	
Didaktik o'yinlar yordamida o'quvchilarning ona tiliga doir bilimlarini mustahkamlash	413
<i>Raxmataliyev Sherzod</i>	
Bosh harflar ramzga aylanganda: monogrammaning zamonaviy grafik dizayndagi ahamiyati	416
<i>Sheraliyev Sanjarbek Karimberdiyevich</i>	
Ta'limning raqamli transformatsiyasi sharoitida o'quvchilarning o'quv-biluv faoliyatini faollashtirish usullari	420
<i>Xakimova Yoqutxon Toxirjon qizi, Tursunova Saida Soliyevna</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini tayyorlash jarayonida noverbal muloqot kompetensiyasini shakllantirish metodlari	423
<i>Xolmo'minova Bahora Abdujalolovna</i>	
Frustratsiya holatining psixologik mohiyati va uni yengish mexanizmlari	426
<i>Y. E. Sobirov</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarga ertaklarni hikoya qilishda motiv va syujetning tarbiyaviy ahamiyati ("Pahlovon Rustam" ertagi misolida)	430
<i>Zulayxo Nazarova, Farangiz Mardiyeva</i>	
Oliy ta'lim muassasalarining rasmiy veb saytlari sifatini oshirishda sun'iy intellektdan neft va gaz sohasida foydalanish muammolari	433
<i>Tajetdinova Gulnara Abatbay qizi</i>	
Развивать личностные качества учащихся на уроках географии	437
<i>Шадиева Нигора Шариповна, Нуруллоева Нилуфар Рузимбоевна</i>	

Ilk yoshdagi bolalar nutqi rivojlanishini psixologik xususiyatlari.....	442
<i>Axmedova Muyassar Xadimatovna, Rajabova Sarvinoz Raxmon qizi</i>	
O'quvchilarda mustaqil ta'lim faoliyatini shakllantirishda kognitiv va metakognitiv strategiyalarning o'zaro integratsiyasi	445
<i>Boymonov Hoshim Isroilovich</i>	
Socio-Psychological Characteristics of the Impact of Social Stigma on the Psycho-Emotional State of Women Experienced in Domestic Violence	449
<i>Dumarova Gulfira Kozimbekovna</i>	
Interfaol o'qitish metodlari orqali o'quvchilarda kommunikativ qobiliyatni rivojlantirish texnologiyasi.....	452
<i>Jalilova Sevinch Shuhrat qizi</i>	
Akmeologik yodashuv asosida o'quvchilarni kasbiy faoliyatga tayyorlash metodikasi.....	455
<i>Kuchkorova Ozoda G'ayrat qizi</i>	
Sportchilarning jismoniy tayyorgarliklari	459
<i>Madaminov Oribdjan Nishanbayevich</i>	
Psixokorreksiya va psixodiagnostikada proektiv metodning qo'llanishi.....	462
<i>Narbasheva Mexri Achilovna, Odinayeva Farangiz Ilxombek qizi</i>	
Talabalarda mantiqiy fikrlashni rivojlantirishning psixologik jihatlari	465
<i>Safayev Nuriddin Salixovich</i>	
Bolalar nutqini o'stirish jarayonida milliy tarbiyani yo'lga qo'yishning pedagogik imkoniyatlari	469
<i>Valijon Qodirov, Umarova Mubina Ziyoyidin qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda ijodkorlik rivojlanishining psixologik-pedagogik xususiyatlari.....	473
<i>Xolboyeva Gulnora Ulashovna, Hamidova Anisa Olimovna</i>	
O'quvchilarning informatika va axborot texnologiyalari fanidan mustaqil o'quv faoliyati natijalarini baholash metodikasi (IIV akademik litseylarida iivakademik.uz veb-platformasi misolida).....	476
<i>Axmedov Yodgorbek Olimjonovich</i>	
Влияние цифровых технологий на современное общество.....	482
<i>Абдукаримова Шахноза Набиевна</i>	
Mantiqiy tafakkurning falsafiy asoslari va zamonaviy tafakkur turlari (kliplik, tanqidiy, kreativ tafakkur va boshqalar)	485
<i>Jo'rayev Shuhratbek Maxamadaliyevich</i>	
Aralash ta'lim (blended learning) texnologiyasidan foydalanish orqali tasviriy san'at darslarini samarali tashkil etish.....	488
<i>Olimov Anvarjon Mamirovich</i>	
Biblioterapiyani bolalarga singdirishda o'qituvchining tashkilotchiligi	491
<i>Djabborov Ma'sud, Norova Maftuna Karimovna</i>	
Sportchilarning jismoniy tayyorgarlik jihatlari tahlili.....	493
<i>Madaminov Oribdjan Nishanbayevich</i>	
Raqamli muhitda ta'lim sifati nazoratini boshqarish mexanizmlarining nazariy asoslari.....	496
<i>Sattoriy Shohruh Abdijabbor o'g'li</i>	
O'zbekiston tarixidagi zamonaviy jarayonlarni falsafiy tahlil asosida o'qitish: nazariy va metodologik yondashuvlar	500
<i>Abdullayeva Asila Abdulxodiyevna</i>	
Methods for Enhancing English Speaking Skills in the Classroom	504
<i>F. Kh. Eshboyeva, Mamayusupova Nihola Ulugbek kizi</i>	
Jamiyatdagi o'zgarishlar va til rivoji	509
<i>Igamnazarova Nafisa Saidnazarovna</i>	
Ta'lim sifati oshirishda fanlararo integratsiyaning dolzarbligi va ahamiyati.....	514
<i>Ismoilova Gulrux Ulug'bekovna</i>	
Sociocultural Factors Influencing Language Learning Among Central Asian Students.....	519
<i>Mamataliyev Davronbek</i>	
IB kelajak ta'limining asosiy jihatlari	523
<i>Mirzayeva Faroxat Odiljonovna</i>	

O'qish savodxonligi mashg'ulotlarida ertak va maqollardan foydalanish orqali o'quvchilarning mantiqiy fikrlash qobiliyatini rivojlantirish	528
N. Q. Olimova, X. Xamidova	
Pedagoglarda frustratsion tolerantlik bo'yicha tafovutlarning ifodalanishi	532
Nurmatov Nurhayot Nurziyat o'g'li	
Gamifikatsiya texnologiyasining boshlang'ich ta'limdagi pedagogik samaradorligi	538
Nurniyazova Albinaxan Saparniyazovna	
Teatr pedagogikasining bo'lajak tarbiyachilar kasbiy kompetensiyasini rivojlantirishdagi o'rni	542
Nurova Rohila Ismoil qizi	
Bolalar kvazimuloqotining psixolingvistik xususiyatlari	547
Yuldasheva Dilafuz Maxamadaliyevna	
Педагогические условия формирования у старших дошкольников основ экономической культуры	550
Жураева Наргиза Таировна, Азимова Махбуба Хасановна	
Развитие лексико-грамматического строя речи у детей старшего дошкольного возраста в проектной деятельности	553
Жураева Наргиза Таировна, Алимова Зилола Закировна	
Обогащение представлений старших дошкольников о разных странах мира в детской проектной деятельности	556
Жураева Наргиза Таировна, Дониёрова Шахзода Зафаровна	
Использования дидактических игр для развития коммуникативных умений в группе детей старшего дошкольного возраста	560
Жураева Наргиза Таировна, Рахманова Гуласал Рахматуллаевна	
Развитие творческих способностей дошкольников средствами музыкального фольклора	564
Жураева Наргиза Таировна, Хашимова Хилола Абдусаттаровна	
Karalli va takroriy limitlar orasidagi bog'liq	568
Mambetturdiyev Muxammedali	
Современные заимствования в русском языке (названия фаст-фуда)	572
Рабиева Рухшона Бобожоновна	
качественное высшее образование - основа инновационного прогресса Узбекистана	576
Расулов Илхом Инамович	
Texnologiyalar yordamida og'zaki tarjimani takomillashtirish: AI va avtomatik translyatsiya tizimlarining imkoniyatlari	580
Rajabova Umida Rajab qizi	
Kompyuter grafikasi vositalari yordamida ta'lim jarayonini tashkil etishning pedagogik asoslari	583
Ergasheva Dilafuz Chori qizi	
A Conceptual Teacher Digital Competence Model for Vocational Education	587
Alisher Jumanov, Guloyim Rakhimboyeva	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining kommunikativ kompetentligi tushunchasi	591
Sa'dullayeva Nafisa Ilhomjon qizi, Abdullayev A'zimjon Abduvali o'g'li	
Maktabgacha yoshdagi bolalar iqtidorini rivojlantirish muammosining pedagogik-psixologik talqini	594
Sapayeva Gulnoz Azimbayevna	
Zamonaviy va an'anaviy tarbiya uslublarining maktabgacha yoshdagi bolalarga psixologik ta'siri. O'zbekiston oilalarida qiyosiy tahlil	600
Tursunova Aziza Ixtiyorovna	
Tarbiyachi faoliyatida tarbiyalanuvchi shaxsni rivojlantirishning zamonaviy psixologik-pedagogik yondashuvlari	603
Yusupova Vasila Yangibayevna	
Профессиональная этика педагога высшего учебного заведения	606
Журабекова Хабиба Мадаминовна	
Boshqaruv kompetentligini rivojlantirishda innovatsion yondashuvlar va pedagogik texnologiyalar	609
O'rmonov Elmurod Mamasoliyevich	

TEATR PEDAGOGIKASINING BO'LAJAK TARBIYACHILAR KASBIY KOMPETENSIYASINI RIVOJLANTIRISHDAGI O'RNI

Nurova Rohila Ismoil qizi

Nizomiy nomidagi O'zbekiston milliy pedagogika universitetining
mustaqil izlanuvchisi

Annotatsiya: Mazkur maqolada teatr pedagogikasining maktabgacha ta'lim yo'nalishi bo'yicha bo'lajak tarbiyachilar kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishdagi o'rni ilmiy-nazariy va amaliy jihatdan tahlil qilinadi. Maqolada teatr pedagogikasining maktabgacha ta'lim bakalavriat yo'nalishi malaka talablari bilan uyg'unligi ochib berilib, uning ta'lim-tarbiya jarayonini samarali tashkil etishdagi ahamiyati ko'rsatib o'tiladi. Tadqiqot natijalari teatr pedagogikasini bo'lajak tarbiyachilarni kasbiy faoliyatga tayyorlashda samarali va innovatsion pedagogik yondashuv sifatida qo'llash maqsadga muvofiqligini tasdiqlaydi.

Kalit so'zlar: teatr pedagogikasi, maktabgacha ta'lim, bo'lajak tarbiyachi, kasbiy kompetensiya, dramatisatsiya, rol o'ynash, improvizatsiya, pedagogik artistizm, emotsional intellekt.

Abstract: This article analyzes the role of theatre pedagogy in the development of professional competencies of future preschool educators from theoretical and practical perspectives. The study reveals the alignment of theatre pedagogy with the qualification requirements of the bachelor's degree program in Preschool Education and highlights its significance in the effective organization of the educational process. The research findings confirm the relevance of applying theatre pedagogy as an effective and innovative pedagogical approach in preparing future preschool educators for professional practice.

Key words: theatre pedagogy, preschool education, future preschool educator, professional competence, dramatization, role-playing, improvisation, pedagogical artistry, emotional intelligence.

Аннотация: В данной статье с научно-теоретической и практической точек зрения анализируется роль театральной педагогики в развитии профессиональных компетенций будущих воспитателей по направлению дошкольного образования. В статье раскрывается соответствие театральной педагогики квалификационным требованиям бакалавриата по направлению "Дошкольное образование" и показана её значимость в эффективной организации учебно-воспитательного процесса. Результаты исследования подтверждают целесообразность применения театральной педагогики как эффективного и инновационного педагогического подхода в подготовке будущих воспитателей к профессиональной деятельности.

Ключевые слова: театральная педагогика, дошкольное образование, будущий воспитатель, профессиональная компетентность, драматизация, ролевая игра, импровизация, педагогический артистизм, эмоциональный интеллект.

KIRISH

Teatr pedagogikasi XX asr o'rtalarida teatr san'ati va pedagogikani birlashtirgan mustaqil ilmiy yo'nalish sifatida shakllandi. U dastlab maktablarda drama va teatr elementlarini o'quv jarayoniga kiritish orqali rivojlandi, keyinchalik esa yanada kengroq maqsadni ko'zladi: shaxsning ijodiy salohiyatini, kommunikativ qobiliyatlarini hamda ijtimoiy moslashuvchanligini rivojlantirish. Teatr pedagogikasi an'anaviy teatr san'atidan farqli ravishda tomoshabinlar uchun emas, balki ishtirokchilarni tarbiyalash, ularni shaxsiy va kasbiy jihatdan rivojlantirishga qaratilgan faoliyat sifatida shakllangan.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Teatr pedagogikasining rivojlanishida Germaniya maktabi yetakchi rol o'ynadi. Hans-Wolfgang Nickel 1959-yilda "Berlin Stage Teachers" tashkilotini tuzib, teatr o'yinlari va pedagogik faoliyatni uyg'unlashtirish bo'yicha dastlabki tizimlashtirilgan tajribalarni amalga oshirdi. U 1974-yildan boshlab Berlin pedagogika universitetida teatr va ta'lim sohasida professor sifatida faoliyat yuritdi. Shuningdek, Hans Martin Ritter tomonidan

Bertolt Brechtning “o'yin orqali o'qitish” yondashuvi maktab muhitida amalda sinovdan o'tkazildi hamda teatr elementlarini o'quv jarayoniga integratsiya qilish bo'yicha milliy dasturlar ishlab chiqildi [7].

Braziliyalik teatr arbobi va pedagog Augusto Boal teatr pedagogikasining ijtimoiy-siyosiy yo'nalishini shakllantirdi. U yaratgan “Zulmga qarshi teatr” (“Theatre of the Oppressed”) modeli bugungi kunda 70 dan ortiq mamlakatda ijtimoiy adolat, hamkorlik va fuqarolik faolligini rivojlantirishda qo'llanilmoqda [2]. Ushbu model teatrning ijtimoiy o'zgarishlar vositasi sifatida ham samarali ekanini isbotladi.

XX asr oxiri va XXI asr boshlarida teatr pedagogikasining turli yo'nalishlari jadal rivojlandi. Jak Lekok (Jacques Lecoq) Parijda 1956-yilda tashkil etgan maktabida jismoniy teatr, jest va harakat pedagogikasini ishlab chiqdi [6].

Jerji Grotovskiy (Jerzy Grotowski) esa aktyorlik san'atini psixofizik tayyorgarlikka asoslangan eksperimental teatr orqali rivojlantirdi [3].

Yuriy (Jurij) Alschitz “uzluksiz trening” metodini joriy etib, aktyorlik va pedagogik tayyorgarlikning yangi modelini taklif qildi.

Kristel Xofmann (Christel Hoffmann) esa bolalar va yoshlar teatr pedagogikasini rivojlantirishga salmoqli hissa qo'shdi [4].

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Bugungi kunda teatr pedagogikasi maktabgacha ta'lim yo'nalishi talabalarini tayyorlashda muhim o'rin egallaydi. Ushbu yo'nalishda bo'lajak tarbiyachilar nafaqat bolalarni tarbiyalash va o'qitish metodlarini, balki ijodiy fikrlash, emotsional intellekt hamda kommunikativ ko'nikmalarni ham egallashlari zarur. Teatr pedagogikasi bo'lajak tarbiyachilarning:

- pedagogik muloqoti va sahna madaniyatini rivojlantiradi;
- rol o'ynash, dramatisatsiya va improvizatsiya kabi metodlar orqali bolalar bilan ishlash ko'nikmalarini mustahkamlaydi;
- shaxsiy ishonch, kreativlik va jamoada ishlash kabi kasbiy kompetensiyalarni shakllantiradi.

Teatr pedagogikasining nazariy va amaliy asoslari shaxs rivojlanishida teatrning o'rnini chuqur asoslab beradi. Jumladan, O. A. Eristavi teatr faoliyatining bolalar tarbiyasidagi ahamiyatini quyidagicha izohlaydi: “Bola teatr makoniga kirganida, u hali tasavvuriga sig'magan yoki teatr muhitidan tashqarida faqat kattalarning nashatlari orqali bilib olishi mumkin bo'lgan muammolarni bevosita his etish va boshdan kechirish imkoniyatiga ega bo'ladi. Muayyan sahna harakatini boshidan kechirar ekan, kichik aktyor yoki tomoshabin ilgari faqat nazariy bilgan hayotiy hodisalarni real hayot bilan identifikatsiya qilish imkoniga ega bo'ladi. Shu orqali u atrofida yuz berayotgan voqealarga nisbatan mustaqil munosabat bildirish vositasini qo'lga kiritadi” [8]. Mazkur fikr teatr pedagogikasining nafaqat bolalar tarbiyasidagi, balki maktabgacha ta'lim yo'nalishi talabalarini tayyorlashdagi ahamiyatini ham yoritadi. Chunki bo'lajak tarbiyachi sahna orqali bolalarning his-tuyg'ularini, xulq-atvorini va dunyoqarashini yo'naltirish, ularni ijtimoiy hayotga tayyorlash jarayonida teatr metodlaridan samarali foydalana olishi lozim.

Talabalar teatr muhitida nafaqat o'z kasbiy mahoratini oshiradilar, balki pedagogik muloqot ko'nikmalarini, emotsional intellektini, ijodiy ifoda va sahnada o'zini erkin tutish mahoratini, shuningdek, bolalar bilan ishlashda rol o'ynash va dramatisatsiyadan foydalanish malakalarini ham rivojlantiradilar. Shunday qilib, teatr pedagogikasi nazariy jihatdan mustaqil fan sifatida shakllangan bo'lsa, amaliyotda u maktabgacha ta'lim yo'nalishidagi talabalarni bolalar bilan ijodiy ishlashga tayyorlashning samarali vositasi sifatida o'z ahamiyatini isbotlamqda.

TAHLIL VA NATIJALAR

Aytish mumkinki, teatr pedagogikasi rivojida teatr san'ati ta'lim-tarbiya jarayoniga innovatsion yondashuv sifatida joriy etilib, talabalarda bir nechta muhim kompetensiyalarni shakllantirishda samarali vosita hisoblanadi. Teatr san'ati orqali talabalar kommunikativ qobiliyatlarini rivojlantirish va emotsional intellektini shakllantirish imkoniyatiga ega bo'ladilar, chunki ular o'z tajribalarini nafaqat og'zaki nutq orqali, balki tana tili, mimika, ritm va dramatik ifoda yordamida ham ifodalashni o'rganadilar. Bu jarayonda talaba jismoniy harakatlar orqali ham fikr-mulohazalarini yetkaza oladi va umumiy pedagogik qobiliyatlarini mustahkamlaydi [5].

Shuningdek, teatr mashg'ulotlari talabalar o'rtasida hamjihatlik va jamoaviylik ko'nikmalarini rivojlantiradi, chunki ular hamkorlikda ishlash, birgalikda maqsad sari harakat qilish, rollarni taqsimlash va umumiy loyiha ustida jamoa bo'lib faoliyat yuritishni talab etadi [5].

Teatr pedagogikasi talaba shaxsida empatiya va ijodkorlikni rivojlantirishga ham xizmat qiladi, zero turli obrazlarni his etish, boshqalarning nuqtai nazarini anglash, ularning psixologik holatini tushunish va qadrlash jarayonlari ijodiy erkinlik va fantaziyaning kuchayishiga olib keladi [5].

Teatr pedagogikasi pedagogika fanining alohida sohasi bo'lib, o'ziga xos metodologik yondashuvlari, texnikalari va amaliy vositalari bilan boshqa pedagogik yo'nalishlardan ajralib turadi. O'quv jarayoni pedagogik dramaturgiya va rejissura elementlari asosida tashkil etilib, bunda pedagog talabalarning hissiy va aqliy holatini hisobga olgan holda ta'lim jarayonini rejalashtiradi va boshqaradi, natijada talabalar bilimlarni egallash bilan birga o'zlarini erkin ifoda etish, emotsional va ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantirish imkoniyatiga ega bo'ladilar^[9].

Teatr pedagogikasida pedagogning shaxsiy ifodasi, aktyorlik mahorati va sahna harakatlari muhim ahamiyat kasb etadi, chunki pedagog aktyorlik mahoratini pedagogik vaziyatlarga mos ravishda qo'llash orqali ta'lim jarayonining samaradorligini oshiradi. Ushbu yondashuv talabalar bilan bevosita ijodiy va hissiy o'zaro ta'sirga asoslanib, ularda o'z his-tuyg'ularini erkin ifodalash, boshqalar bilan hamjihatlikda ishlash va jamoaviy faoliyatda faol ishtirok etish ko'nikmalarini shakllantiradi. Aktyorlik psixotexnikasi va sahna plastikasining pedagogik jarayonda qo'llanilishi talabalarning jismoniy va ruhiy holatini yaxshilab, tana tilini va mimikani boshqarish, jismoniy harakatlarni muvofiqlashtirish hamda sahna madaniyatini egallashga yordam beradi.

Teatr pedagogikasining maktabgacha ta'lim yo'nalishi talabalari kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishdagi ilmiy-amaliy asoslarini tahlil qilar ekanmiz, kasbiy kompetensiyaning umumkasbiy, maxsus, shaxsiy va pedagogik yo'nalishlari o'zaro uyg'unlikda shakllanishini ko'ramiz. Umumkasbiy kompetensiya pedagogik faoliyatga oid umumiy bilim va ko'nikmalarni, jumladan o'qitish metodikasi, ta'lim texnologiyalari va pedagogik psixologiyani qamrab olsa, maxsus kompetensiya teatr pedagogikasi sohasiga xos bo'lgan sahna harakatlari, aktyorlik mahorati va nazariy asoslarni o'z ichiga oladi. Shaxsiy kompetensiya o'zini anglash, emotsional intellekt, ijtimoiy munosabatlar va shaxsiy rivojlanish bilan bog'liq bo'lsa, pedagogik kompetensiya ta'lim jarayonini samarali tashkil etish, o'quvchilar bilan muloqot qilish va ularning rivojlanishini qo'llab-quvvatlash qobiliyatini ifodalaydi.

O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha ta'lim agentligining 2023- yil 9- oktabrda qabul qilingan 124- sonli buyrug'iga muvofiq, maktabgacha ta'lim tashkilotlarida tarbiyachi lavozimi uchun belgilangan malaka talablari asosida teatr pedagogikasi talabalar kasbiy kompetensiyalarini shakllantirishda samarali vosita sifatida e'tirof etiladi. Teatr pedagogikasi orqali talabalar ta'lim-tarbiya jarayonini tashkil etish va boshqarish, davlat talablari va o'quv dasturlarini amaliyotga tatbiq etish, sahna va dramatik vaziyatlar orqali pedagogik jarayonni samarali olib borish, bolalarning yosh va psixologik xususiyatlarini hisobga olgan holda individual yondashuvni ishlab chiqish, ota-onalar va hamkasblar bilan samarali muloqot qilish, shaxsiy va professional kompetensiyalarni mustahkamlash, xavfsizlik va sanitariya qoidalariga rioya etish hamda ta'limning zamonaviy shakl va usullarini qo'llashga tayyorlanadilar. Teatr vositalari yordamida sahnalashtirish, dramatik o'yinlar, vizual va didaktik materiallardan foydalanish orqali bolalarni maktabga tayyorlash, ularning ijtimoiy, intellektual va estetik ko'nikmalarini rivojlantirish imkoniyati yaratiladi.

O'zbekiston Respublikasida "Ilk qadam" davlat o'quv dasturi maktabgacha ta'limni o'yin, ijodiy faoliyat, tasviriy-musiqiy hamda nutq-muloqot faoliyatlari integratsiyasida tashkil etishni belgilaydi; bu esa dramatisatsiya va rol o'yinlarini didaktik vosita sifatida qo'llash uchun normativ asos yaratadi. Davlat talablari esa maktabgacha ta'lim uchun kadrlar tayyorlovchi oliy ta'lim muassasalari mazkur yondashuvlarga muvofiq kompetensiyalarni shakllantirishini talab qiladi. Shunday qilib, teatr pedagogikasi nafaqat talabalarni kasbiy kompetensiyalarni shakllantirishga, balki ularga ijodiy va hissiy jihatdan boy pedagogik tajriba berishga xizmat qiladi. Bu jarayonda talabalar kelgusida tarbiyachi lavozimida bajarishi lozim bo'lgan barcha amaliy vazifalarni, jumladan, ta'lim-tarbiya jarayonini samarali tashkil etish, bolalar bilan individual yondashuvni amalga oshirish, xavfsizlikni ta'minlash hamda zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo'llashni o'rganadilar.

Yuqorida ta'kidlanganidek, teatr pedagogikasi shaxsning ijodiy, emotsional va ijtimoiy rivojlanishini ta'minlaydigan samarali pedagogik yondashuv sifatida maktabgacha ta'lim yo'nalishi talabalari kasbiy kompetensiyalarini shakllantirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Xususan, dramatisatsiya, rol o'ynash, improvizatsiya va sahnalashtirish kabi teatr elementlari talabalarda kasbiy faoliyat uchun zarur bo'lgan kommunikativ, ijodiy, tashkiliy va empatik kompetensiyalarni rivojlantirishga xizmat qiladi. Dramatisatsiya jarayonida talabalarda hayotiy vaziyatlarni tahlil qilish, muammolarga ijodiy yondashish va tanqidiy fikrlash ko'nikmalari shakllansa, rol o'ynash jarayonida talabalar boshqa inson nuqtai nazarini qabul qilish, empatiya va ijtimoiy moslashuv ko'nikmalarini rivojlantiradilar. Improvizatsiya elementlari tezkor qaror qabul qilish, moslashuvchanlik va ijodiy tashabbusni kuchaytirishga xizmat qilsa, sahnalashtirish jarayonida talabalar jamoaviy ishni tashkil etish, liderlik fazilatlarini rivojlantirish, tashkiliy mahorat hamda estetik didni shakllantirish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Shu tariqa, teatr pedagogikasi elementlaridan foydalanish talabalarda nafaqat shaxsiy rivojlanishni, balki kasbiy kompetensiyalar majmuini – kommunikativ, tashkiliy, ijodiy va refleksiv kompetensiyalarni – shakllantirishga samarali ta'sir ko'rsatadi.

Oliy pedagogika ta'lim muassasalarida 60110200 – Maktabgacha ta'lim bakalavriat ta'lim yo'nalishi malaka talabalaridan kelib chiqib, bo'lg'usi tarbiyachi-pedagoglarning kasbiy kompetensiyasini rivojlantirishda teatr pedagogikasining o'рни alohida ahamiyatga ega. O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim standartlariga ko'ra, 60110200 – Maktabgacha ta'lim bakalavriat yo'nalishi bitiruvchilari Milliy malaka ramkasining 6-darajasiga muvofiq peda-

gogik, ilmiy-tadqiqot, ma'naviy-ma'rifiy hamda tashkiliy-boshqaruv faoliyatida samarali ishlashga qodir bo'lishlari belgilangan. (Mazkur malaka talablari "Oliy ta'limning davlat ta'lim standarti. Asosiy qoidalar", "Oliy ta'lim davlat ta'lim standarti. Oliy ta'lim yo'nalishlari va mutaxassisliklari klassifikatori", O'zbekiston Respublikasi Milliy va tarmoq malaka doiralari (ramkasi), kasbiy standartlar hamda kadrlar buyurtmachilari takliflariga muvofiq ishlab chiqilgan va rasmiy me'yoriy-uslubiy hujjat hisoblanadi ^[1].) Ushbu malaka talablarida o'quv jarayonini rejalashtirish, ta'lim samaradorligini ta'minlash, tarbiyaviy faoliyatni tashkil etish, o'zlashtirishni baholash, xavfsiz ta'lim muhitini yaratish, o'z-o'zini rivojlantirish hamda ota-onalar bilan hamkorlik qilish kabi vazifalar alohida ko'rsatib o'tilgan. Mazkur vazifalarni muvaffaqiyatli amalga oshirishda teatr pedagogikasi muhim amaliy vosita hisoblanadi. Chunki teatr metodlari – dramatizatsiya, rol o'ynash, improvizatsiya va sahnalashtirish – talabalarda nafaqat shaxsiy, balki kasbiy kompetensiyalarni ham shakllantiradi. Malaka talablariga muvofiq, quyidagi faoliyatlar orqali talabalarning kasbiy kompetensiyasini rivojlantirish belgilab ko'rsatilgan.

Pedagogik faoliyatda: Dramatizatsiya va rol o'ynash mashg'ulotlari talabalarni differensial va kompetensiyaviy yondashuv asosida mashg'ulot texnologiyalarini ishlab chiqishga tayyorlaydi. Teatr elementlari orqali talabalar faol o'qitish usullarini amalda sinab ko'radilar hamda bolalarda mustaqil fikrlash, motivatsiya va ijtimoiy-hissiy muloqotni rivojlantirishga qaratilgan pedagogik faoliyatni o'zlashtiradilar. 60110200 – Maktabgacha ta'lim bakalavriat yo'nalishining malaka talablaridan kelib chiqib, 1-bosqichda "Bolalarni sahnalashtirish va ijodiy faoliyatga o'rgatish" fani maktabgacha ta'lim yo'nalishi talabalarining kasbiy kompetensiyalarini shakllantirishda muhim o'rin tutadi. Mazkur fan doirasida talabalar teatr pedagogikasining nazariy va amaliy asoslarini o'zlashtirib, teatr elementlari orqali faol o'qitish usullarini amaliyotda sinab ko'radilar. Natijada bolalarda mustaqil fikrlash, ichki motivatsiya hamda ijtimoiy-hissiy muloqotni rivojlantirishga yo'naltirilgan samarali metodlarni egallaydilar. Dramatizatsiya, rol o'ynash, improvizatsiya va sahnalashtirish mashg'ulotlari talabalarda pedagogik-ijodiy faoliyatni tashkil etish ko'nikmalarini shakllantirib, ularning tasavvur doirasi va ijodkorlik salohiyatini kengaytiradi. Shuningdek, ushbu jarayon hamkorlikda ishlash, kommunikativ qobiliyatlarni rivojlantirish, bolalarning yosh va individual xususiyatlariga mos pedagogik texnologiyalarni tanlash hamda ularni ta'lim-tarbiyaviy jarayon bilan uyg'unlashtirish imkonini beradi. Shu tariqa, mazkur fan talabalarni nafaqat teatr san'ati vositalaridan samarali foydalanishga, balki ularni zamonaviy pedagogik yondashuvlar bilan integratsiyalash orqali bolalarda kompetensiyaviy rivojlanishni ta'minlashga tayyorlaydi.

Ilmiy-tadqiqot faoliyatida: Teatr metodlari asosida tashkil etilgan mashg'ulotlar ilmiy tadqiqotlarda fanlararo integratsiya va bolalar rivojlanishini tahlil qilish uchun muhim amaliy material vazifasini bajaradi. Bu esa talabalarni olingan ilmiy natijalarni pedagogik amaliyotga tatbiq etishga yo'naltiradi.

Ma'naviy-ma'rifiy faoliyatda: Sahnalashtirish jarayonida milliy qadriyatlar, tarixiy meros va axloqiy tamoyillarni singdirish imkoniyati yaratiladi. Shu orqali talabalar yosh avlodga vatanparvarlik, axloqiy fazilatlar va fuqarolik pozitsiyasini shakllantirish metodlarini puxta o'zlashtiradilar.

Tashkiliy-boshqaruv faoliyatida: Teatr asosida tashkil etilgan jamoaviy faoliyat jarayonida talabalar liderlik, qaror qabul qilish va nizoli vaziyatlarni hal etish ko'nikmalarini rivojlantiradilar. Bu esa ularni ta'lim jarayonida hamkorlik va boshqaruvni samarali tashkil etishga tayyorlaydi. Demak, teatr pedagogikasi maktabgacha ta'lim yo'nalishi talabalarida kasbiy kompetensiyalarni rivojlantirishning samarali mexanizmlaridan biri sifatida namoyon bo'ladi. U nafaqat nazariy bilimlarni, balki amaliy ko'nikmalarni ham chuqurlashtirib, nazariya va amaliyot uyg'unligini ta'minlaydi.

60110200 – Maktabgacha ta'lim yo'nalishi bakalavrlariga qo'yilgan malaka talablari va teatr pedagogikasining kasbiy kompetensiyalarni rivojlantirishdagi o'rni quyidagi jadval asosida yoritiladi (1-jadval).

1-jadval: 60110200 – Maktabgacha ta'lim yo'nalishi bakalavrlarining malaka talablari va teatr pedagogikasi orqali shakllantiriladigan kompetensiyalar

Malaka talablari	Teatr pedagogikasi orqali shakllantiriladigan ko'nikmalar va kompetensiyalar
Pedagogik faoliyat: ta'lim-tarbiya jarayonini rejalashtirish va samarali tashkil etish	Dramatizatsiya, rol o'ynash va improvizatsiya asosida o'qitish texnologiyalarini ishlab chiqish; pedagogik muloqot va kreativ metodlardan foydalanish
Bolalarning individual xususiyatlarini hisobga olish: psixologik va yosh xususiyatlariga mos yondashuv	Sahna mashqlari orqali bolalar his-tuyg'ularini anglash, empatiya va differensial yondashuv ko'nikmalarini rivojlantirish
Jamoaviy va kommunikativ kompetensiyalar: ota-onalar va hamkasblar bilan samarali muloqot	Jamoaviy teatr faoliyati orqali hamkorlik, mas'uliyat, liderlik va muloqot madaniyatini shakllantirish
Shaxsiy va professional rivojlanish: nutq, artistizm, estetik did va axloqiy tarbiya	Pedagogik artistizm, sahna madaniyati va plastikasini egallash, emotsional intellektni rivojlantirish

Xavfsizlik va sanitariya qoidalarini ta'lim muhitida xavfsizlikni ta'minlash	Teatr jarayonida bolalar xavfsizligi va sahna sharoitida sanitariya qoidalariga rioya etish ko'nikmalarini shakllantirish
Zamonaviy ta'lim metodlarini qo'llash	Sahnalashtirish, vizual vositalar, kreativ drama va process-drama metodlari orqali kompetensiyaviy rivojlantirish
Ilmiy-tadqiqot faoliyati	Teatr tajribalarini ilmiy-tadqiqot ishlarida qo'llash, bolalar rivojlanishini kuzatish va tahlil qilish
Ma'naviy-ma'rifiy faoliyat	Sahnalashtirish orqali milliy va umuminsoniy qadriyatlarni singdirish, axloqiy tarbiya berish
Tashkiliy-boshqaruv faoliyati	Teatr loyihalari orqali liderlik, qaror qabul qilish va nizoli vaziyatlarni hal etish ko'nikmalarini rivojlantirish

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, teatr pedagogikasi maktabgacha ta'lim yo'nalishi talabalarini kasbiy faoliyatga tayyorlashda nafaqat ijodiy, emotsional va kommunikativ rivojlanish vositasi, balki nazariya va amaliyotni uyg'unlashtiruvchi samarali mexanizm sifatida ham alohida o'rin egallaydi. U pedagogik, shaxsiy, maxsus va umumkasbiy kompetensiyalarni shakllantirishda keng imkoniyatlar yaratadi.

Dramatizatsiya, rol o'ynash, improvizatsiya va sahnalashtirish kabi teatr metodlari orqali talabalar ijodiy fikrlash, hamjihatlik, empatiya, tashkiliy-boshqaruv ko'nikmalari, nutq madaniyati hamda emotsional intellektni rivojlantiradi va bo'lajak tarbiyachi sifatida ta'lim-tarbiya jarayonini samarali tashkil etishga tayyor bo'ladilar. Shu tariqa, teatr pedagogikasi talabalarning kasbiy kompetensiyalarini shakllantirish hamda ularni maktabgacha ta'lim tizimi uchun yuqori malakali mutaxassis sifatida yetishtirishda innovatsion va dolzarb yondashuv sifatida qaraladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi hamda Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi tomonidan 2025-yilda ishlab chiqilgan 60110200 – maktabgacha ta'lim bakalavriat ta'lim yo'nalishining malaka talabarlari.
2. Boal, A. (1979). Theatre of the Oppressed. Pluto Press.
3. Grotowski, J. (1968). Towards a Poor Theatre. Methuen.
4. Hoffmann, C. (1991). Kinder- und Jugendtheaterpädagogik. Frankfurt am Main.
5. <https://www.theroyalgeorgetheatre.com/>
6. Lecoq, J. (2000). The Moving Body: Teaching Creative Theatre. Routledge.
7. Nickel, H.-W. (1974). Theaterpädagogik in der Schule. Berlin.
8. Эристави Ольга Александровна. Театральная педагогика в общеобразовательном учреждении как универсальное средство активизации творческих ресурсов молодого человека.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №1

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.